

แบบสรุปผู้บริหาร
[Executive Summary]

รายละเอียดเกี่ยวกับแผนงานวิจัย / โครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง

(ภาษาไทย) “สื่อผสมฤๅษีตัดตน” ศิลปะบูรณาการกับการตีความมรดกความทรงจำของโลก ผ่านงาน
ประพันธ์ดนตรี ศิลปะการแสดง และสื่อร่วมสมัย

(ภาษาอังกฤษ) Rusiedutton: New interpretation through composition, performance and
new media

ชื่อคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

อ.ดร.โอโณทัย นิติพน สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

หมายเลขโทรศัพท์ 02 447 8597 โทรสาร 02 447 8598

ผู้ร่วมงานวิจัย

ผศ.ดร.วีรวัดณ์ สิริเวสมาศ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อ.ริชฎาภรณ์ นิธิภัทรอนันต์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อ.มัจฉรินทร์ อธิพิงษ์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผศ.ภัทรา โต๊ะบุรินทร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ที่ปรึกษาโครงการ

อ.อานันท์ นาคคง คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

งบประมาณและระยะเวลาทำวิจัย

ได้รับงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 งบประมาณที่ได้รับ 520,000 บาท

ระยะเวลาทำวิจัย ตั้งแต่ 21 พฤศจิกายน 2555 ถึง 22 ธันวาคม 2557

สรุปโครงการวิจัย

ฤๅษีตัดตน: กายนึ่ง - จิตขยับ / อวัยวิวิาทะ สังขารสนทนา / กายขยับ - จิตนึ่ง เป็นแนวคิดที่คณะผู้วิจัยเลือกที่จะตีความองค์ความรู้เรื่องฤๅษีตัดตน จากความเข้าใจที่ได้จากการทดลองทั้งสี่ขั้นตอน ได้แก่ 1) ความเข้าใจพื้นฐานสู่การเคลื่อนไหว 2) การเคลื่อนไหวสู่ความเข้าใจในร่างกายที่แตกต่าง 3) ร่างกายที่แตกต่างสู่การสร้างเสียง ภาพ และเวลาที่สัมพันธ์ และ 4) จากเสียงสู่ความสัมพันธ์กับวัตถุ ภาพลวงตา และความว่างเปล่า โดยทั้ง 4 ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่การสร้างแนวคิดในการเล่าเรื่องที่มีสามช่วงตอน ซึ่งจะสะท้อนถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลอง ที่เริ่มต้นจากการปฏิบัติตามตำรา นำไปสู่การสะท้อนกับประสบการณ์ภายใน และย้อนกลับมาสู่การรักษาสมดุลของตัวตน ให้อยู่กับขณะเวลา ณ ปัจจุบันได้

๑ กายนึ่ง - จิตขยับ	๒ อวัยวิวิาทะ สังขารสนทนา บุคคล อวัยวะ และการรับรู้ที่แตกต่าง (ศีรษะ ออก ไหล่ มือ ท้อง เข่า แขน)	๓ กายขยับ - จิตนึ่ง
รูปปั้นฤๅษีตัดตน สู่การเคลื่อนไหว		สมดุลของการเคลื่อนไหว ในภาพลวงตาและความว่างเปล่า

ภาพประกอบที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของงาน กับแนวคิดในแต่ละท่อน

ท่อนที่หนึ่ง และ สาม กายนึ่ง - จิตขยับ / กายขยับ - จิตนึ่ง เน้นไปที่การสื่อสารความหมายของรูปสลักฤๅษีตัดตน ในฐานะขององค์ความรู้จากอดีต ที่เชื่อมโยงความเข้าใจเกี่ยวกับร่างกายมนุษย์ กับการฝึกจิตและการปฏิบัติธรรม จากรูปจำหลักหินที่นิ่งสงบ ไม่เคลื่อนไหว สะท้อนสู่ใจของมนุษย์ที่กระเพื่อมขยับทุกวินาที กุศโลบายของการฝึกกายให้นิ่ง ไม่ได้เป็นไปเพื่อการสงบกาย หากแต่เป็นการสงบใจ และควบคุมการกระพือของจิตให้สงบนิ่ง จนไปสู่สภาวะที่แม้กายขยับแต่จิตกลับนิ่ง ในขณะ ที่ ท่อนที่สอง อวัยวิวิาทะสังขารสนทนา ตั้งคำถามกับร่างกาย ความรู้สึก ประสบการณ์และความตระหนักรู้ถึงอวัยวะต่างๆของผู้แสดงแต่ละคน สภาวะทวิลักษณ์อันเกิดขึ้นจากการรับรู้กาย-จิต โดยแบ่งอวัยวะที่สำคัญออกเป็น เจ็ดส่วน (ตามการทดลอง) ได้แก่ ศีรษะ ออก ไหล่ มือ ท้อง เข่า เท้า ซึ่งเป็นส่วนประกอบของร่างกายทุกคน ที่จะยก ติด ชัด เจ็บ ปวด เคล็ด เมื่อย กันได้โดยเท่าเทียม โดยการตีความหมายการเคลื่อนไหวและเรื่องราว มิได้จำกัดอยู่เพียงการออกแบบการเคลื่อนไหวของร่างกายที่เน้นความสวยงามของการเคลื่อนไหวของอวัยวะเหล่านั้น หากแต่รวมเอาบทสนทนาของความเจ็บปวด ความรู้สึก เรื่องราวของร่างกายประสบการณ์ที่แตกต่างอันเกิดจากความรับรู้ และความตระหนักรู้ในร่างกายของผู้แสดงแต่ละคน มาเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างงานให้มีชีวิต และเชื่อมโยงกับการมีอยู่ของผู้คนในปัจจุบันได้

นอกเหนือจากโครงสร้างหลักสามส่วน ที่ประกอบกันเป็นชิ้นงานแล้ว ส่วนของบทอรัมภบท (Prologue) และปัจฉิมบท (Epilogue) ยังได้ถูกเพิ่มเติมขึ้นเพื่อสร้างบริบทก่อนและหลังการแสดง ให้ผู้ชมได้เห็นถึงสภาวะและความเข้าใจของผู้คนในปัจจุบันต่อฤๅษีตัดตน ผ่านภาพของวัดโพธิ์และรูปปั้นฤๅษีตัดตน เสียงของวัดและเสียงของการ

โฆษณาชวนเชื่อเรื่องการปฏิบัติธรรม การรักษาสุขภาพร่างกาย และเมื่อประสานร่วมไปกันกับเครื่องประดับที่เน้นย้ำสังขารและอวัยวะแห่งความเจ็บปวด จะสื่อสารถึงความจริงของปัจจุบันที่เรารับรู้เกี่ยวกับร่างกาย อันเป็นกุศโลบายที่ถูกซ่อนไว้ในการเรียนรู้เรื่องฤๅษีตัดตน ที่มีจะถูกมองข้ามไป

วัตถุดิบของการเคลื่อนไหว บทพูด และเสียงต่างๆ ที่เกิดจากกระบวนการทดลอง ได้ถูกผู้วิจัยทำการตัดต่อ (ภาพและเสียง) เข้าด้วยกัน เพื่อใช้เป็นแกนหลักในการแสดง โดยผู้แสดงในวันแสดงจริง จะมีบทบาทหน้าที่เป็นเหมือนกับผู้ชม (ในวัดโพธิ์) ที่พยายามทำตามภาพจำหลักของฤๅษีตามความเข้าใจของตนเอง โดยในครั้งนี้ ความรู้ / ตัวตนของความเป็นฤๅษี กลับถูกกลั่นมาจากผู้แสดงแต่ละคน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และไม่สามารถที่จะทำตามแบบได้อย่างสมบูรณ์

บทบาทของนักดนตรีที่แสดงร่วมในวันแสดงจริงนั้น นับได้ว่าเป็นบทบาทของผู้ชมอย่างมีส่วนร่วม (Active participant) โดยการบรรเลงทั้งหมด สะท้อนการเคลื่อนไหวของภาพ เสียง และการแสดงของผู้แสดง รวมไปถึงการจัดพื้นที่ของการแสดงดนตรีให้เป็นส่วนหนึ่งของผู้ชม ทำให้เส้นแบ่งพื้นที่สำหรับบทบาทที่ชัดเจนระหว่างผู้ชม ผู้แสดง และสื่อ (แรงบันดาลใจ - ฤๅษีตัดตน - วิถีทัศน์ที่ตัดต่อใหม่ - การแสดงของผู้แสดง - นักดนตรี - ผู้ชม) เกิดการทับซ้อนและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

ผู้วิจัย ยังได้เลือกที่จะสร้างสภาวะ (จำลอง) ของวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) เพื่อช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจถึงบริบทของแรงบันดาลใจในการสร้างงาน ผ่านการใช้วิถีทัศน์ที่บันทึกการรำฤๅษีตัดตนของผู้แสดงทั้งสิบคน ณ วัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) ประกอบกับการใช้ภูมิทัศน์ทางเสียง (Soundscape) ที่บันทึกจากพื้นที่ต่างๆ ในวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) มาใช้ในการสร้างบริบท ก่อนที่การแสดงจะเริ่ม (และช่วงสุดท้ายเมื่อจบการแสดง) ทั้งนี้ เหมือนกับเป็นการประกาศให้ผู้ชมทราบว่า การแสดงที่กำลังจะเกิดขึ้น / จบลงไปนั้น เป็นการแสดงที่เกิดขึ้นในระหว่างสภาวะจำลอง และการแสดงฤๅษีตัดตน: กายนึ่ง - จิตขยับ / อวัยวิวาตะ สังขารสนทนา / กายขยับ - จิตนึ่ง นี้ จะสะท้อนสภาวะจริงของผู้สร้างงาน ที่สร้างงานโดยใช้แรงบันดาลใจนั้นๆ ผสมผสานกับความเข้าใจ แนวคิด และความเป็นจริงของตน

การแสดงผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ ได้นำเสนอ ณ ห้องสังคีตวัฒนา สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา ในวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีผู้เข้าร่วมแสดงเป็นนักศึกษาจากคณะมัณฑนศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นักดนตรีวงสตริงควอเตตจากสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งในการแสดง ประกอบไปด้วยนิทรรศการเครื่องประดับซึ่งจัดวางอยู่ด้านหน้าหอประชุม พร้อมกับเสียงของวัดโพธิ์ ที่นำเข้าสู่การแสดงภายในห้องสังคีตวัฒนา

บทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract)

“สื่อผสมฤๅษีตัดตน” ศิลปะบูรณาการกับการตีความมรดกความทรงจำของโลก ผ่านงาน ประพันธ์ดนตรี ศิลปะการแสดง และสื่อร่วมสมัย

โครงการวิจัย “สื่อผสมฤๅษีตัดตน” ศิลปะบูรณาการกับการตีความมรดกความทรงจำของโลก ผ่านงานประพันธ์ดนตรี ศิลปะการแสดง และสื่อร่วมสมัย โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยสร้างสรรค์จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นการสร้างสรรค์งานที่บูรณาการการสร้างสรรค์ทางดนตรี ศิลปะการแสดง และการออกแบบเครื่องประดับ เพื่อการตีความภาพจำหลัก “ฤๅษีตัดตน” ของวัดพระเชตุพน วิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) และมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้ชมเกิดมุมมองใหม่ในการรับรู้เรื่องของฤๅษีตัดตน ที่สะท้อนถึงความเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ทางด้านสุขภาพของโบราณ กับบริบทความเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

งานวิจัยชิ้นนี้ จะเป็นการนำเสนอถึงกระบวนการการทำงานของคณะผู้วิจัย ที่เกิดขึ้นระหว่างการสร้างสรรค์ผลงานที่ประกอบไปด้วยสามท่อนหลัก ได้แก่ ๑) กายนึ่ง - จิตขยับ ๒) อวยวิวาทะ สังขารสนทนา และ ๓) กายขยับ - จิตนึ่ง รวมไปถึงแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังการสร้างสรรค์ผลงาน วัตถุประสงค์และบทบาทของผู้ประพันธ์ รวมไปถึงกระบวนการประกอบสร้างผลงานอันเนื่องมาจากแนวคิดนั้น รายงานนี้ จะกล่าวถึงระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย แนวคิดของงาน รายละเอียดของชิ้นงาน กระบวนการประกอบสร้าง องค์ประกอบต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย การเคลื่อนไหว ภาพ/เสียง และการออกแบบ พร้อมกับการอภิปรายและวิจารณ์ผล รวมทั้งสรุปผลของการวิจัย

คำสำคัญ ฤๅษีตัดตน สื่อผสม ศิลปะบูรณาการ การตีความ งานประพันธ์ดนตรี ศิลปะการแสดง การออกแบบเครื่องประดับ และสื่อร่วมสมัย

Rusiedutton: New interpretation through composition, performance and new media

Supported by the National Research Council of Thailand, this creative research project aims to re-interpret “Rusiedutton”, a set of stone sculptures depicting different acts of Thai’s self-healing gestures situated in Wat Pho, through the art of composition, performances and jewelry design, thus representing it in a more relevant way to the contemporary context of Thailand.

This report will describe the detail process of working, explaining the concept and construction of the work which divided into 3 movements: 1) Still Body - Moving Mind 2) Dialogues of limbs and organs, and 3) Moving Body - Still Mind. Each aspect of materials, which are performances, sound/image, new media and jewelry design, will also be discussed, followed by an analysis of the finished work.

Keywords: Rusiedutton, Mixed Media, Interdisciplinary Arts, Interpretation, Composition, Performance Jewelry Design, และ New Media